Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 3 stycznia 1936 r. 1400.

Treść numeru:

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

1/. PISMA LITEWSKIE NA TEMAT OŚWIADCZENIA WOJEWODY WILEŃSKIEGO. "L.Aidas" z 31.XII.1935 r. i "L.Žinios" z 30.XII. 1935 r.: Dnia 20 grudnia wojewoda wileński płk.Bociański zaprosił do siebie prezesa Tymczasowego Komitetu Litewskiego p.K.Staszysa, któremu oficjalnie , sucho i bez żadnych dyskusyj oświadczył, jako kierownikowi zorganizowanego ogółu litewskiego, a jednocześnie jako obywatelowi polskiemu oświadczył,że zastosuje względem miejscowego zorganizowanego społeczeństwa litewskiego środki stanowcze, o ile będą w dalszym ciągu stosowane represje względem Polaków na Litwie. /H-1/14/.

2/. DOKOŁA ROKOWAŃ HANDLOWYCH Z SOWIETAMI. "L.Žin." z 31.XII.1935 r.: Rokowania z Sowietami o zawarciu traktatu handlowego są wciąż prowadzone. Celem ich kontynuowania udają się do Moskwy dyr.Dep.Ekonomicznego Min.Spr.Zagr. Norkajtis oraz dyr.Dep.Rolnictwa Wienożynskis. /A-9/.

3/. WYBICIE SZYBY W POSELSTWIE ANGIELSKIEM. "L.Žin." z 31.1935 r.: Dnia 29 grudnia nieznani sprawcy rzucili kamień w okno poselstwa angielskiego w Kownie. Jak ustalono, złoczyńcy są narodowości żydowskiej, zaś ich czyn wiąże się z wypadkami w Palestynie. /A-2/.

4/. ODCZYTY PROF. MANDELSTAMA. "L.Žinios" z 31.XII. 1935 r.: Na zaproszenie rektora M.Romera ma przybyć z Paryża prof.Mandelstam celem wygłoszenia w Kownie kilku wykładów z dziedziny prawa międzynarodowego. /A-14/.P.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

5/. ZJAZD ZWIĄZKU NARODOWCÓW. "L.Aidas" z 30,31. XII.1935 r.: Dnia 28 grudnia podczas zjazdu Związku Narodowców wygłoszono szereg przemówień. M.in. przemawiali prezydent Smetona, premjer Tubelis, min.S.Z. Lozorajtis, min.S.Wewn. Czaplikas i t.d.

Prezydent Smetona wygłosił następujące przemówienie: /skrót/:

Rząd autorytatywny składa się najczęściej z ludzi, pochodzących z szerokich warstw społecznych. Ludzie ci stają się wodzami dzięki powszechnemu ruchowi narodowemu, nierzadko w granicach ustroju demokratycznego. Jeżeli chodzi o stosunek opozycji do takiego rządu nie powinna ona przekraczać granic należnego rządowi szacunku. Opozycja winna być twórczą siłą państwową, która wytyka błędy, lecz nie przemilcza też zalet.-

Jakaż jest różnobarwna opozycja na Litwie? Gdy się przewertuje prasę opozycyjną nie znajdzie się bowiem poważniejszej krytyki polityki rządowej. Wydano mnóstwo ustaw i pieniędzy na różne potrzeby krajowe, dokonano licznych zmian w dziedzinie rolnictwa, finansów, oświaty i t.d., przezwyciężono ogromne trudności gospodarcze. Wszystko to są kwestje interesujące krytyczny umysł. Tymczasem kwestje te nie doczekały ze strony opozycji litewskiej żadnej oceny, tak jak nie doczekały jej sprawa kłajpedzka, czy sprawa wileńska, które się znalazły w Genewie a później w Hadze. Natomiast cały czas opozycja litewska troszczy się o przywrócenie status quo, to znaczy o przywrócenie partyjnego sejmu. Krocząc po tej drodze opozycja niejednokrotnie przeszła granice lojalności państwowej.

W krytyce potrzebna jest dobra wola. O ile brak tej dobrej woli w takim razie krytyka staje się tworem taniego gatunku. Czyż można rozgłaszanie przez opozycję zmyslonych plotek przeciwko rządowi nazywać oceną prac rządowych? Rzadko na Litwie bywa, by w ciążkich dla państwa chwilach opozycja szła razem z rządem. Przeciwnie, nie brak

na Litwie opozycjonistów, którzy zbiegli do obcego kraju i pomagają wrogom Litwy. Nie było bodaj zaś wypadku, by litewska prasa opozycyjna tych opozycjonistów potępiła. Przeciwnie, zauważyć można nielojalne stosunki opozycji litewskiej z ludźmi spod ziemi, przejawiające się w niekulturalnych tajnych świstkach i odezwach, produkowanych niekiedy zagranicą. Postępując w ten sposób wykazuje opozycja swą niedojrzałość polityczną i sama siebie potępia.

Związek Narodowców oraz inne narodowe organizacje istnieją w tym celu, by ofiarować państwu swą pracę i czas a nie poto by żądać od państwa korzyści dla siebie, jak to zarzuca narodowcom opozycja. Byłoby zbyt mało dla narodu ograniczyć się jedynie do głoszenia narodowej ideologji. Ideologję tę należy jeszcze realizować. Związek narodowców musi się więcej zająć propagandą, zwłaszcza tam, gdzie rozpanoszyła się podziemna antypaństwowa akcja. Należy walczyć ze złem i wciągać do tej walki inteligencję, lekarzy i duchownych, włościan i mieszkańców miast. Żywe i szczere stosunki ze wsią i troska o jej los podniesie nastrój i zaufanie do rządu. Jest to najpewniejsza droga do wzmocnienia jedności narodowej. Nie słowami a pracą należy zwalczać bajkę o korupcji urzędników, która służy jako ulubiony temat autorom podburzających świstków.

Jeżeli chodzi o przedstawicielstwo narodowe, rząd również chce je zwołać, by zmniejszyć swą odpowiedzialność za los kraju. Jednak dla opracowania poważnej ordynacji wyborczej trzeba więcej dogodnych warunków. Dotychczas brakło też czasu gdyż wypadło nieustannie zaspakajać wszelkie potrzeby kraju. Z drugiej strony utrudniały rządowi pracę liczne zamachy na ład wewnętrzny. Tak czy inaczej, rząd opracowuje ordynację wyborczą przedstawicielstwa krajowego, uwzględniając strukturę Litwy i krajowe warunki polityczne. Jest to jednak praca wymagająca wiele czasu. Nie należy przytem zapominać, że pracę tę utrudniają międzynarodowe zobowiązania Litwy związane z obszarem Kłajpedy. Niepodobna więc określić kalendarzowej daty wyborów do przedstawicielstwa narodowego. Obecnie, podczas wyborów do przedstawicielstw w małych państwach niektóre państwa obce mogą przy pomocy współczesnych środków wtrącić się do przebiegu wyborów. Świadczą o tem chociażby ostatnie wybory do Sejmiku Kłajpedzkiego. Ostrożność więc nie zawadzi.

Co się tyczy przyszłości narodu litewskiego, bodaj nigdy jeszcze horyzont polityczny nie był tak zaciemniony jak obecnie. W związku z tem Litwini powinni jeszcze więcej się skupić w organizacjach narodowych, pamiętając, że bezpieczeństwo kraju zależy nietylko od sił zbrojnych, lecz również od odporności finansowej, gospodarczej i kulturalnej.

Premjer Tubelis wygłosił przemówienie następujące: /skrót/:

Jednem z podstawowych zadań litewskich było i jest stworzenie fundamentów, na którychby się oparł litewski handel i przemysł i dzięki którym wzmocniłyby się źródła dochodu. Nie jest to zadanie łatwe. Naród Litewski budować musiał swe państwo w szczególnych warunkach. Wiele rzeczy nie zostało jeszcze osiągniętych. Dziś jeszcze prawie 1/3 ziem litewskich znajduje się pod obcemi rządami, pod które dostała się dzięki podstępnemu oszustwu.

Jeżeli chodzi o podstawową gałęź gospodarki państwowej, rolnictwo, jedną z ważniejszych prac było wykonanie reformy rolnej. Reformę rolną doprowadzi się do końca za 5-6 lat. Rocznie prawie 7 tys.rolników osiada w pojedyńczych osiedlach dzięki procesowi parcelacji wsi.

Jeżeli chodzi o sprawy oświatowe postęp w dziedzinie oświaty jest bardzo duży. Przed wojną na obszarze Niepodległej Litwy było w szkołach conajwyżej 25 tys.młodzieży. Dziś na tym samym obszarze jest przeszło 300 tys.uczniów.

Co się tyczy stworzenia przedstawicielstwa narodowego, sprawa ta stanowi dziś troskę litewskiego rządu i społeczeństwa. Jeżeli zaś chodzi o kwestję bezpieczeństwa kraju jest to sprawa bardzo pilna, zwłaszcza dziś, gdy horyzont jest ze wszystkich stron zachmurzony. Sprawa bezpieczeństwa nie pozwala na żadną zwłokę. Wynika stąd potrzeba popierania Funduszu Broni.

Naogół biorąc zadaniem narodowców jest łączenie społeczeństwa litewskiego. W pracy tej nie powinno się zatrzymywać i rozpraszać, a tylko trwać pod wodzą kochanego i szanowanego przez wszystkich prezydenta państwa i wodza narodu Antoniego Smetony.

Minister Spr.Zagranicznych Lozorajtis wygłosił następujące przemówienie /skrót/:

Polityka zagraniczna Litwy podobnie jak polityka każdego innego państwa, lub przynajmniej większości państw, jest związana z ogólną sytuacją międzynarodową. Litwa kieruje się stale zasadami współpracy międzynarodowej, opartej na duchu pokoju i zdrowem zrozumieniu politycznej rzeczywistości. Sądzić należy, że nikt nie może powiedzieć, by Litwa w jakikolwiek sposób dała ze swej strony okazję do jakich międzynarodowych trudności i komplikacyj, lub też nie uczyniła w granicach swych możliwości tego , czego można oczekiwać od członka międzynarodowej wspólnoty, rozumiejącego odpowiedzialność ni tylko względem swego narodu, lecz i względem ogółu państw.

Jedną z głównych trosk rządu litewskiego stanowią sprawy związane z wykonywaniem konwencji kłajpedzkiej. Sprawy te ogromnie wpływają na stosunki Litwy z sąsiadem zachodnim, z którym Litwa pragnie utrzymać stosunki sąsiedzkie oparte na zaufaniu. /Dalej min.Lozorajtis scharakteryzował przebieg wypadków kłajpedzkich w ostatnich miesiącach/.

Zadaniem polityki litewskiej jest zapewnienie narodowi zapewnienia możliwie największego bezpieczeństwa, a tem samem zmniejszenia możliwych trudności do minimum. Droga Litwy - to droga pokoju i prawa.

Minister Spr.Wewn. Czaplikas wygłosił następujące przemówienie/ skrót/:

W latach 1920-26 rozpanoszyły się na Litwie swoiste poglądy. Władza należała do sejmu, którego nietykalnym członkom wszystko było wolno. Dzień 17 grudnia 1926 r. zapoczątkował nową erę. Od tej chwili ustrój państwa się zmienił. W państwie uznany został autorytet. Z takiego autorytetu korzysta wódz narodu A.Smetona, który jeden może rozstrzygać zawiłe sprawy państwowe, zaś inni muszą go słuchać i być mu wierni. Kto myśli inaczej dla tego wśród narodowców niema miejsca.

Ludzie partyj opozycyjnych spowodowali mnóstwo plotek i oszczerstw. Rozpowszechniacze plotek i oszczerstw niczem się nie różnią od przestępców kryminalnych. Należy więc z nimi walczyć.

Wszystkie warstwy muszą ponosić ciężary. W służbie państwowej mogą być jedynie ludzie nastawieni państwowo. Dla innych miejsca tu niema. Organizacje narodowe winne być ideałem, do którego należy dążyć i który swym przykładem winien pociągać innych.

Zjazd narodowców powziął następujące rezolucje:

1. Zjazd aprobuje zagraniczną i wewnątrzną politykę rządu.

2. Zjazd aprobuje rządowe środki walki z trudnościami gospodarczemi.

3. Zjazd aprobuje środki rządowe mające na celu ograniczenia eksportu walut oraz popiera rządowe stanowisko w sprawie utrzymania trwałego lita.

4. Zjazd z uznaniem ocenia troski rządu co do

wzmacniania podstaw niepodległości litewskiej.

5. Zjazd aprobuje starania rządu odnośnie wzmocnienia sił obronnych i bezpieczeństwa kraju.

6. Zjazd wzywa całą ludność do składania ofiar na rzecz Funduszu Broni.

7. Zjazd aprobuje posunięcia rządu w stosunku do osób rozpowszechniających niepokój w kraju i zachęca rząd do zaostrzenia środków przeciwko wiechrzycielom.

8. Rząd pozdrawia stworzenie sojuszu pracy narodowej i uchwala wzmocnienie go przez rozszerzenie tego sojuszu we wszystkich dziedzinach pracy.

9. Zjazd żąda, by młode pokolenie bez żadnych kompromisów było wychowywane w kierunku narodowo-państwowych i by usunięte zostały ze szkół wszelkie wpływy partyjne.

Ze sprawozdania generalnego sekretarza Związku dr.Janawicziusa wynikało, że Związek liczy obecnie 10.675 członków oraz 1.763 kandydatów, w tem 508 osób posiada wyższe wykształcenie, 1.592 - średnie, 1.781 - czteroklasowe , 3.892 - szkoły początkowe, reszta zaś - domowe. Według zawodów związek liczy: 5.875 - rolników, 2.719 - urzędników, 1.183 - nauczycieli, 454 - przedstawicieli wolnych zawodów, 227- robotników. Związek posiada ogółem 427 oddziałów. /C-6/6/.P.

K r o n i k a .

6/. DOKOŁA ROZRUCHÓW WŁOŚCIAŃSKICH. Przed kilku dniami prasa lit. podała wiadomość o spaleniu się stodoły w majątku ministra Sprawiedliwości Szylingasa. Jak się dowiadujemy pożar nie był dziełem przypadku, a wynikł wskutek podpalenia. Pożar ten jest jednym z przejawów rozruchów włościańskich, które na Litwie nie ustają./C-4/3/.

7/. SPRAWA NADPRODUKCJI INTELIGENCJI. "Diena" z 29.XII.1935 .: W urzędach lit. zajęto się sprawą unormowania nadprodukcji inteligencji. Szuka się środków zmniejszenia przyrostu inteligencji, a z drugiej strony zachęcenia młodzieży do rzemiosł, handlu i t.d. /C-33/.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

8/. ZAMKNIĘCIE KORPORACJI NIEMIECKIEJ. "L.Żin." z 31.XII.35.: Niemiecka korporacja studentów Uniwersytetu W.W. w roku ubiegłym została suspendowana, ostatnio zaś postanowieniem władz uniwersyteckich została zamknięta./D-5/.

9/. NOWY ZARZĄD POLSKIE KLUBU SPORTOWEGO. "Dzień Polski" z 31.XII.1935 r.: Nowy zarząd centralny polskiego Klubu Sportowego na Litwie "Sparta" ukonstytuował się jak następuje:prezes p.Stanisław Mikulicz, wiceprezes p.Adolf Bojko, sekretarz p.Józef Majewski, skarbnik p.Michał Ukiński i członek zarządu Leon Służyński. /D-2/14/. P.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

10/. PRZYWRÓCENIE NIEMIECKIEJ PISOWNI NAZWISK. "L.Zinios" z 31.XII.35 r.: Postanowieniem Dyrektorjatu zostaje unieważnione rozporządzenie z dnia 3 grudnia 1934 r. wydane przez Dyrektorjat Rejzgisa o pisowni imion i nazwisk. To rozporządzenie ustalało, że imiona i nazwiska litewskiego pochodzenia muszą być pisane według litewskiej pisowni, tak jak są one wymawiane w języku litewskim.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LIT.W WILNIE.

11/. ZMIANA NAZWY KOMIETU LITEWSKIEGO. "Vil.Ryt." z 3.I.36 r.: Tymcz.Kom.Lit. na żądanie Starostwa Grodzkiego zmienił swą dotychczasową nazwę na: "Litewskie Komitet Narodowy w Wilnie".